

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

K. Günü:27/6/1972

Resmi Gazete tarih/sayı:27.10.1972/14349

İptal davasını açan : Yüksek Hâkimler Kurulu.

İptal davasının konusu : 1/3/1972 günlü, 14115 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 1567 sayılı 1972 Yılı Bütçe Kanununun 15 inci maddesinin sondan bir önceki fıkrasında (onüçüncü fıkra) yer alan "Hâkimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu meslekten sayılan görevlerde bulunanlardan üst derece aylık alanlara herhangi bir suretle verilmiş olan aylık derecelerine eşit kadrolar şahsa bağlıdır. Bunlar, herhangi bir sebeple boşaldıkları takdirde kaldırılmış sayılırlar. Bu görevler için yeniden kadro tahsisi Bütçe Kanununa ek kanunlarla yapılır." yolundaki hükmün Anayasa'nın 64, 92, 126 ve 144 üncü maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş; yine Anayasa'nın değişik 147 nci değişik 149 uncu ve 150 nci maddelerine dayanılarak hükmün hâkimler ve bu meslekten sayılanlar ile sınırlı olmak üzere iptali istenilmiştir.

II- Yasa metinleri :

1- İptali istenen Kanun hükmü :

1567 sayılı 1972 Yılı Bütçe kanununun 15 nci maddesinin hâkimler ve bu meslekten sayılanlarla sınırlı olarak iptali istenen onüçüncü fıkrası (sondan bir önceki fıkra), 1/3/1972 günlü, 14119 sayılı Resmî Gazete'deki metne göre, şöyledir:

"II- Kamu personeli ve kadrolara ilişkin hükümler :

.....

2- Kadrolar ve aylıklara ilişkin hükümler A) intibak kadroları:

Madde 15-

(Onüçüncü fıkra) Hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu meslekten sayılan görevlerde bulunanlardan üst derece aylık alanlara herhangi bir suretle verilmiş olan aylık derecelerine eşit kadrolar şahsa bağlıdır. Bunlar herhangi bir sebeple boşaldıkları takdirde" kaldırılmış sayılırlar. Bu görevler için yeniden kadro tahsisi bütçe Kanununa ek kanunlarla yapılır.

....."

2- İptal dâvasında dayanaklılık eden Anayasa kuralları :

1567 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin sondan bir önceki fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddiayı ve iptal istemini destekledik üzere davacının ileri sürdüğü Anayasa'nın değişik 64 ncü maddesinin birinci fıkrası, 92, 126 nci maddeleri ve 144 ncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıda yazılı olduğu gibidir.

"Madde 64 (22/9/1971 de yürürlüğe giren 20/9/1971 günlü 1438 sayılı Yasa ile değişik) - Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak Devletin Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek para basılmasına genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerindedir

.....

"Madde 92- Kanun tasarı ve teklifleri önce Millet Meclisinde görüşülür.

Millet Meclisinde kabul değiştirilerek kabul veya reddedilen tasarı ve teklifler Cumhuriyet Senatosuna gönderilir.

Millet Meclisinde kabul edilen metin. Cumhuriyet Senatosunca değişiklik yapılmadan kabul edilirse, bu metin kanunlaşır.

Cumhuriyet Senatosu, kendisine gelen metni değiştirerek kabul ederse, Millet Meclisinin bu değişikliği benimsemesi halinde metin kanunlaşır. Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemese, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, Karma Komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.

Millet Meclisinin reddettiği bir tasarı veya teklif, Cumhuriyet Senatosunca da reddedilirse düşer.

Millet Meclisinin reddettiği bir tasarı veya teklif, Cumhuriyet Senatosunca olduğu gibi veya değiştirilerek kabul edilirse, Millet Meclisi Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metni yeniden görüşür. Cumhuriyet Senatosunun metni Millet Meclisince benimsenirse, kanunlaşır reddedilirse, tasarı veya teklif düşer; Cumhuriyet Senatosundan gelen metin Millet Meclisince değiştirilerek kabul edilirse, 5 inci fıkra hükümleri uygulanır.

Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile tümü reddedilen bir metnin Millet Meclisi tarafından kabulü için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu lazımdır. Bu halde açık oya başvurulur.

Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile tümü reddedilen bir metnin kanuni aşabilmesi, Millet Meclisi tarafından üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilmesine bağlıdır. Bu halde açık oya başvurulur.

Cumhuriyet Senatosu, kendisine gönderilen bir metni, Millet Meclisi komisyonlarında ve genel kurulundaki görüşme süresini aşmayan bir süre içinde karara bağlar; bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde onbeş günden, ivedi olmayan hallerde bir aydan kısa olamaz. Bu süreler içinde karara bağlanmayan metinler, Cumhuriyet Senatosunca Millet Meclisinden gelen şekliyle kabul edilmiş sayılır. Bu fıkroda belirtilen süreler Meclislerin tatili devamınca işlemez.

Yasama Meclislerinin ve mahalli idarelerin seçimleri ve siyasî partilerle ilgili tasarı ve tekliflerin kabul veya reddinde yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. Ancak, karma komisyon kurulmasını gerektiren hallerde, karma komisyonun raporu Türkiye, Büyük Millet Meclisinin birleşik toplantısında görüşülür ve karara bağlanır; Türkiye Büyük Millet Meclisinin birleşik toplantısında Millet Meclisinin ilk metninin kabulü için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu lazımdır. 8 inci 9 uncu fıkralar hükümleri saklıdır."

E. Sayısı:1972/25
K. Sayısı:1972/36

"Madde 126- Devletin ve kamu İktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır.

Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir.

Genel ve katma bütçelerin nasıl yapılacağı ve uygulanacağı kanunla gösterilir. Bütçe Kanununa bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz."

"Madde 144- (1488 sayılı Yasa ile değişik)

.....

.....

Bir Mahkemenin veya hâkimin kadrosunun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi, Yüksek Hakimler Kurulunun uygun görmesine bağlıdır.

III- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15 nci maddesi uyarınca 23/5/1972 gününde Muhittin Taylan, Avni Givda, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Nuri Ülgenalp, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Kani Vrana, Mustafa Karaoğlu, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Şevket Müftügil ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında :

15 inci maddesinin onüçüncü fıkrası dâva konusu edilen 1567 sayılı 1972 Yılı Bütçe kanununun 1/3/1972 günlü, 14115 sayılı Resmî Gazetede yayımlandığı; dâva dilekçesinin Anayasa Mahkemesi Genel sekreterliğince 13/5/1972 gününde kaleme havale edilerek 429 sıra ve 1972/25 esas sayısını aldığı; 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrası kuralına göre davanın o günde açılmış sayılacağı ve süresi içinde olduğu; Anayasa'nın değişik 144 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca Yüksek Hâkimler Kurulu, adliye mahkemeleri hakimlerinin özlük işleri hakkında kesin karar vermeye yetkili bulunduğu ve dava konusu hüküm de hakimlik mesleğinde veya bu meslekten sayılan görevlerde bulunanlardan üst derece aylık alanlara verilmiş aylık derecelerine eşit kadrolara ilişkin olduğuna göre konunun Yüksek Hâkimler Kurulunun kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alana girdiği ve kurulun Anayasa'nın değişik 149 ve 44 sayılı Kanunun 21 nci maddelerine dayanarak Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla iptal davası açma hakkının böylece oluştuğu görülmekle birlikte onanlı örneği gönderilen yetki kararının toplantıya katılanları gösteren bölümünün eksik bulunduğu anlaşıldığından 44 sayılı Kanunun 26 ncı maddesine aykırı olan bu durumun giderilmesi için dosyanın geri çevrilmesine, davacıya onbeş gün süre verilmesine ve tebligatın 26 ncı madde uyarınca yapılmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

8/6/1972 gününde Muhittin Taylan, Avni Givda, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Nuri Ülgenalp, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Halit ZARBUN, Kani Vrana, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Şevket Müftügil, ve Ahmet H. Boyacıoğlunun katılmalarıyla yapılan toplantıda 23/5/1972 günlü karar gereğinin süresi içinde yerine getirildiği; gönderilen 11/5/1972 günlü, 1972/202 - 212, sayılı toplantıya katılanlarca imzalanmış karara göre on sekiz kişiden kurulu yüksek Hakimler Kurulu Genel Kurulunca 1972 Yılı Bütçe Kanununun 15 nci maddesinin sondan bir önceki fıkrasının hâkimler ve hâkimlik mesleğinden sayılanlar ile sınırlı olarak iptali için Anayasa Mahkemesine dava açılması yolundaki Kurul başkan vekilinin isteğinin kabulüne oybirliğiyle karar verilmiş olduğu ve böylece dosyanın eksikliği kalmadığı anlaşıldığından Anayasa'nın değişik 147 nci değişik 149 ve 150, 44 sayılı Kanununun 21, 22, 25 ve 26 ncı maddelerine uygun olduğu görülen işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

IV- Esasın incelenmesi :

Davanın esasına ilişkin rapor dava dilekçesi iptali istenen kanun hükmü Anayasa'ya aykırılık iddiasına dayanıklık eden ve konuyu ilgilendiren Anayasa kuralları; bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri, konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

1- 1567 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının Anayasa'nın 64, 92 ve 126 ncı maddeleri yönünden incelenmesi :

14/7/1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 31/7/1970 günlü 1327 sayılı Kanunun 90 ncı maddesiyle katılan ek geçici 8 nci maddenin birinci fıkrasında hâkimlik mesleğinde ve bu meslekten sayılan görevlerde bulunanların aylıklarının fiilen almakta buldukları aylıkların derecelerinin gösterge tablosunda tekabül ettiği derecelere intibak ettirmek suretiyle hesaplanacağı yazılıdır. 4/7/1934 günlü 2556 sayılı Hâkimler Kanununun değişik 58 nci maddesinde ise açılan hâkimlik kadrolarına yapılacak atamaların ve kadro dağıtımının yöntemleri belirlenmiştir. Hâkimlerden veya bu meslekten sayılan görevlerde bulunanlardan üst derece aylık alanlara verilmiş aylık derecelerine eşit kadroların şahsa bağlı olduğu, bunların boşaldıklarında kal din imiş sayılacakları yolunda koyduğu kuralla, daya konusu hüküm, başka deyimle bir Bütçe kanunu hükmü 657 sayılı Kanunun ek geçici 8 nci maddesine ve Hâkimler Kanununa değişiklik getirmiş olmaktadır. İptali istenen kanun hükmünün önce bu niteliğiyle, Anayasa'nın değişik 64, 92 ve 126 ncı maddeleri karşısındaki durumu aşağıda ayrı ayrı tartışılacaktır. Davacı Yüksek Hakimler Kurulu olduğuna göre bu inceleme tabiatıyla, adliye mahkemeleri hâkimleri ve yasalara göre bu meslekten sayılanlar ile sınırlı olarak yapılacaktır. "Hâkimlik mesleğinden sayılan görevler" deyimini belli bir kavram olduğu için ayrıca bir açıklama gerektiren bir yönü yoktur. Anayasa Mahkemesinin hâkimlikten gelen geçici raportörleri (44 sayılı Yasa - Madde-18/B), hâkimlikten gelmiş Yargıtay üye yardımcıları (10/7/1960 günlü, 28 sayılı Yasa - Madde 1/2) burada örnek olarak verilebilir.

a) 1567 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının Anayasa'nın değişik 64 ncü maddesi karşısındaki durumu:

Anayasa'nın Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerini genel olarak belirleyen ve 1488 sayılı Yasa ile değişik 64 ncü maddesinin birinci fıkrasında "Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak" biçiminde bir genel yetki yer almışken "Devletin bütçe ve kesin-hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek" bunun dışında ayırım nitelikte bir yetki alanı olarak benimsenmiştir, bütçe kanunlarını böylece öteki yasalardan ayıran Anayasa ilkesi bir yasanın ancak başka bir yasa ile değiştirilebilmesi veya kaldırılabilmesi, Bütçe Kanunu hükümleriyle bu yola gidilememesi kuralını da doğal olarak kendi içinde taşır,

Oysa yukarıda değinildiği üzere 657 sayılı Kanunun ek geçici 8 nci maddesine ve Hâkimler kanununun Kadro dağıtımına ilişkin kurallarına değişiklik getirilmesine, usulünce yasa çıkarılacak yerde bir bütçe kanunu hükmü başka deyimle 1567 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin dava konusu onüçüncü fıkrası ile gidilmiştir.

Böylece Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasama işleminde Anayasa uyarınca "Kanun değiştirme" yetkisini değil, ondan ayrı olan ve değişik nitelikte bulunan "Bütçe kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek" yetkisini kullanarak yasa değiştirme ereğini gerçekleştirmiştir. Dâva konusu hüküm bu nedenle Anayasa'nın 64 üncü maddesiyle çelişir durumdadır; iptal edilmesi gerekir.

b) 1567 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin onüçüncü fıkrasının Anayasa'nın 92 ncı maddesi karşısındaki durumu:

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

Anayasa kanun tasan ve teklifleri ile bütçe tasarılarının Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülüp kabul edilmelerini ve yasa niteliğini kazanmalarını ayrı ayrı yöntem ve kurallara bağlamıştır (madde 92, 93, 94).

Anayasa'nın 92 nci maddesine göre kanun tasan ve tekliflerinin önce Millet Meclisinde, sonrada Cumhuriyet Senatosunda görüşülüp kabul edilmesi yasama Meclislerince değişik sonuçlara varılmışsa her iki meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden kurulu karma komisyonda görüşüldükten sonra işin Millet Meclisinde sonuca bağlanması gerekmektedir. Millet meclisinde ve Cumhuriyet Senatosundaki oylamalarda, duruma göre aranacak yeter sayılar çeşitli olasılıklar gözönünde bulun durulacak yine bu maddede belirlenmiştir. Böylece kanunlaşan ve yayınlanmak üzere kendisine gönderilen yasama belgelerinden uygun bulmadıklarını Cumhurbaşkanının bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilmesi Anayasa'nın 93 ncü maddesi gereğidir.

Anayasa'nın 94 ncü maddesinde ise bütçe tasarıları için değişik bir yöntemin saptanmış olduğu görülür, bu yöntem şöyledir : Bütçe tasarıları otuzbeş Milletvekilinden ve onbeş Cumhuriyet Senatosu üyesinden kurulu elli kişilik bir karma komisyona verilir. Bu komisyonun kuruluşunda iktidar grubuna veya gruplarına en az otuz üye verilmek şartıyla siyasi parti gruplarının veya bağımsızların oranlarına göre temsili göz önünde tutulur. Karma komisyonun, kabul edeceği metin önce Cumhuriyet Senatosunda görüşülüp karara bağlanır. Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin yeniden karma komisyona gider. Orada kabul edilen son metin Millet Meclisinde görüşülerek karara bağlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri meclislerin genel kurullarında bakanlık ve daire bütçeleriyle katma bütçeler üzerindeki düşüncelerini ancak her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında açıklarlar; bölümler ve değişiklik önerileri üzerlerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oya konur. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Bütçe kanun tasarılarının genel kurullardan geçilerek sağlanabileceği gerekeceği ortaya çıkar. Başka bir deyimle teklifler yapamazlar.

Görülüyor ki bütçelerin görüşülmesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve dolayısıyla de Meclisler öteki kanun tasarı ve tekliflerinde olduğu gibi tam bir serbestlik içinde değildirler; birtakım sınırlamalarla bağlanmış bulunmaktadırlar. Öte yandan Anayasa'nın 93 üncü maddesi yayınlanmak üzere kendisine gönderilen bütçe kanunlarını bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilme yetkisini Cumhurbaşkanına vermemiş; bu türlü kanunlar açık bir hükümle yetki dışı bırakılmıştır.

Yukarıda genel çizgileriyle açıklanan, Anayasa ile düzenlenmiş bu birbirinden ayrı ve değişik iki yasama yöntem ve biçiminin doğal sonucu olarak belli yöntem ve koşullara göre oluşturulmuş bir yasama belgesinin değiştirilmesinin veya kaldırılmasının da ancak aynı yollardan geçilerek sağlanabileceği gerçeği ortaya çıkar. Başka deyimle bir yasanın bir bütçe kanunu ile değiştirilmesi veya kaldırılması düşünülemediği gibi yasalarda bütçe ile ilgili ödenek hükümlerinin yer almasına da olanak yoktur. Tersine bir tutum yasa veya Bütçe Kanunu kuralını, yerine göre Anayasa'nın 92 veya 94 üncü maddesine aykırı kılar.

1567 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin dava konusu onüçüncü fıkrası, bir bütçe kanunu içinde yer aldığı ve Anayasa'nın 92 nci değil 94 üncü maddesi yöntemine göre düzenlendiği halde Anayasa'nın 92 nci maddesi yöntemine bağlı kanunları değiştirmekte olduğundan bu fıkranın Anayasa'nın 92 nci maddesine aykırı bulunduğu ve bunun da ayrı bir iptal nedeni olacağı ortadadır.

c) 1567 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin onüçüncü fıkrasının Anayasa'nın 126 nci maddesi karşısındaki durumu :

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

Anayasa'nın bütçeye ilişkin 126 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde "Bütçe Kanununa bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz." kuralı yer almıştır.

Burada "bütçe ile ilgili hüküm" deyimini üzerinde kısaca durmak yerinde olacaktır. Anayasa tasarısının Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında kural üzerinde yapılan değişiklik konuyu gereği gibi aydınlatacak nitelikte bulunduğundan ona da ayrıca değinmek gerekir.

Anayasa tasarısında (madde 125) bu kural "Bütçe Kanununa malî hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz." biçiminde iken Temsilciler Meclisindeki birinci görüşme sırasında bir üye "malî hükümler" deyimini üzerinde durarak erek bütçe uygulamasıyla ilgisiz konuların Bütçe Kanununda yer almaması olduğuna göre deyimini ereği karşılamadığını ileri sürmüş ve komisyondan açıklama istemiştir. Komisyon bu konuda bir açıklama yapmadan öteki görüşleri de gözönünde bulundurmaya üzere maddeyi geri almış ve yeniden düzenlerken "malî hükümler" deyimini "Bütçe ile ilgili hükümler" olarak düzeltmiş ve madde böylece Temsilciler Meclisinden geçmiştir.

Şu duruma göre Anayasa'nın 126 ncı maddesinin son fıkrasında yer alan "Bütçe ile ilgili hükümler" deyimini malî nitelikte hüküm anlamında değil, bütçenin uygulanması ile ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı veya kanun konusu olabilecek yeni bir kuralı kapsamamak şartıyla açıklayıcı nitelikte hükümler olarak düşünmek zorunluğu vardır.

Şurasının da gözönünde bulundurulması yerinde olur: Bir kanun kuralının bütçeden harcamayı gerektirir bulunması onun 126 ncı maddede öngörüldüğü gibi "Bütçe ile ilgili hükümler" den sayılmasına neden olamaz; çünkü hemen hemen her kanunda bütçeden harcamalara yol açabilecek bir veya bir çok hükümler bulunabilir. Böyle olduğu için de tarım, orman, eğitim, savunma, sağlık ve benzeri hizmet alanlarına ilişkin pek çok kanunun bütçe ile ilgili sayılmasına ve bunların değiştirilmesi veya kaldırılması için bütçe kanunlarına birer madde konulmasına gidilebilir. Oysa bu yasalar bütçenin yapısı ile, bütçeyi uygulama yöntemleriyle ve bütçelerin ereğiyle ilişkisi bulunmayan, bütçelerinkinden tüm değişiklik yöntemlerle, Yasa Koyucunun belli bir erek güden açık iradesinin sonucu olarak oluşmuş yasama belgeleridir.

"Bütçe ile ilgili hüküm" deyimine dayanarak her yasanın giderle ilişkili kurallarının bütçe kanunlarıyla değiştirilebileceği veya geri bırakılabileceği yolunda bir görüş ve uygulama Anayasa'nın yukarıda (kararın IV-1-b sayılı bölümü) açıklanan 92 ncı maddesini gelirle ilgili veya gidere yol açabilecek yasalar bakımından işlemez duruma sokar ve 94 üncü maddede yalnız bütçe düzenlemelerinin özellikleri dolayısıyla istisnai olarak öngörülen pek sınırlı nitelikteki yola, Anayasa Koyucunun ereğine ve yönergesine aykırı biçimde genişlik ve genellikle kazandırır. Oysa 126 ncı maddedeki sözü geçen kuralın tek ereğinin bütçe kanunlarını bütçeye yabancı hükümlerden ayıklamak ve derli toplu bir düzenleme ile bu kanunlarda gerçek anlamda bütçe kavramı dışında kalan konulara asla yer vermemek olduğunda kuşku yoktur.

Dâva konusu hükümde yer alan ve 657 sayılı Kanunun ek geçici 8 inci maddesine ve Hâkimler Kanunundaki kadro dağıtımını düzenlenmelerine değişiklik getirir nitelikte olan kuralın; yukarıdan beri açıklananlarla kavramın niteliği ortaya konulduğu üzere, "Bütçe ile ilgili hükümler" den sayılmasına olanak yoktur. 1567 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin onüçüncü fıkrası bu yönden Anayasa'nın 126 ncı maddesine aykırıdır ve bu da başkaca bir iptal nedenini oluşturur.

2- Başka yönlerden Anayasa'ya aykırılık sorunu :

1567 sayılı 1972 Yılı Bütçe Kanununun 15 inci maddesinin onüçüncü fıkrasının, niteliğine göre bir bütçe kanunu içinde yer alabilecek hükümlerden olmadığı ve bu nedenle Anayasa'nın değişik 64, 92 ve 126 ncı maddelerine aykırı bulunduğu saptandığı ve kuralın adliye mahkemeleri

E. Sayısı:1972/25

K. Sayısı:1972/36

hâkimleri ve yasalara göre bu meslekten sayılanlar ile sınırlı olarak iptal edilmesi öngörüldüğü için, sonuca etkisi olmayacağından Anayasa'nın 144 üncü maddesine aykırılık iddiası üzerinde durulmasına ve konunun ayrıca mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı yönlerinden ele alınmasına yer görülmemiştir.

V- Sonuç : .

1567 sayılı 1972 Yılı Bütçe Kanununun 15 inci maddesinin onüçüncü fıkrasının Anayasa'nın değişik 64, 92 ve 126 nci maddelerine aykırı bulunduğu ve adliye mahkemeleri hâkimleri ve yasalara göre bu meslekten sayılanlar ile sınırlı olarak kuralın iptaline Anayasa'nın değişik 147, değişik 149, 150 ve değişik 152 nci maddeleri uyarınca 27/6/ 1972 gününde oybirliğiyle karar verildi

Başkan Muhittin Taylan	Başkanvekili Avni Givda	Üye Fazıl Uluocak	Üye Sait Koçak
Üye Nuri Ülgenalp	Üye Şahap Arıç	Üye İhsan Ecemiş	Üye Recai Seçkin
Üye Ahmet Akar	Üye Halit Zarbun	Üye Ziya Önel	Üye Kâni Vrana
Üye Lütfi Ömerbaş	Üye Şevket Müftügil	Üye Ahmet H. Boyacıoğlu	